

TÜRKİYE AVRUPA'NIN EN "ZENGİNİ"

Profesör Tuna Ekim'le Yapılan Söyleşi

TÜRKİYE AVRUPA'NIN EN "ZENGİNİ"

İstanbul Üniversitesi, Fen Fakültesi Botanik Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Sayın Profesör Tuna Ekim ile Türkiye'de önemli bir turizm potansiyeline sahip flora & fauna dünyasına ilişkin yapılan söyleşi;

Türkiye'nin flora açısından önemi nedir?

Türkiye, ılıman iklim kuşağında bulunan ülkeler içinde flora & fauna açısından hem zengin hem de ilginç olan ülkelerin başında gelmektedir. Bugün Türkiye'de bilgilerimize göre yaklaşık 10 bin civarında tohumlu bitki türü yetişmektedir. Avrupa'nın florik açıdan en zengin ülkelerinde bile bu rakam 5 bin civarındadır. Tüm Avrupa kıtasında ise bu rakam 12 bindir. Bitki bakımından en zengin komşumuz olan İran'da ise 8 bin civarında bitki türü yetişmektedir. Türkiye'de bulunan 10 bin çeşit bitkiden 3 bini dünyanın başka bir ülkesinde görülemez, yani endemiktir.

Bu bakımdan da özellikle Avrupalılar'a ilginç gelir. İngiltere'de hemen hemen hiçbir endemik bitki türü yoktur. Akdeniz'e uzak olan diğer Avrupa ülkelerinin çoğunda ise bu sayı 20' yi geçmez. Yunanistan'da bu rakam 800, İspanya, İtalya'da ise 500 – 600 civarındadır. Faunaya gelince her ne kadar zoolog olmasam da verilen bilgilere göre tüm Avrupa'da yaklaşık 60 bin civarında hayvan türü yetiştiği bilinir. Türkiye'de ise bu rakamın 40 bin civarında olduğu söylenir, bazı bilim adamlarına göre ise Türkiye'de 60-80 bin civarında hayvan türü bulunmaktadır.

Türkiye'de hala bozulmamış arazi parçaları bulmanız mümkün. Avrupa'da ormanların sadece %5' i doğalken, Türkiye'de bu rakam % 95'e çıkıyor. Türkiye'ye gelen bir turist deniz seviyesinden itibaren doğal yapıyı görebiliyor, bu bakımdan onlar için çok ilginç bir ülke.

Bu turizm çeşidine olan ilgi ne düzeyde sizce?

Türkiye'ye gelen turistlerin bir bölümü dolaylı olarak bu turizm çeşidi için, bazıları ise bu işin ticaretini yapmak amacıyla geliyor. Bazıları turist olarak geliyor, ülkesine dönerken kaçak bitki götürüyor, bunlardan bazıları bu işin ticaretini bile yapıyor. Çok fazla değil, ama var. Bir kısmı da gruplar halinde sadece bitki izlemeye geliyor. Gelenlerin büyük bir bölümü Avrupa'dan, özellikle de İngiltere'den. Genellikle de tur liderlerini dışarıdan getiriyorlar. Dünyada bitki meraklıları çok fazla. Bunlar o kadar fazla ki uluslar arası organize olup dernekler kuranlar bile var. Örneğin Orkide Sevenler Derneği, Kardelen Sevenler Derneği, Ağaç Sevenler Derneği ...gibi. Bunlar resmi dernekler de değil. Halktan bir araya gelmiş insanlar. Bunların hepsi uluslar arası. Bu dernekler zaman zaman turlar düzenlerler. Bu dernekler genellikle gezilerini bir seyahat acentasından bağımsız olarak kendileri organize ederler. Bu oldukça da yaygın. Bu dernekler için Türkiye oldukça dikkat çeken bir ülke. Adı geçen bu dernekler geçtiğimiz yıllarda Türkiye'ye geldiler ve bu yıl da gelecekler.

Türkiye, coğrafi konumu açısından olduğu kadar, sosyo-politik konumu gereği de daha fazla şansa sahip. Mesela bitki türü açısından zengin olan İran yada İsrail'e gitmektense Türkiye'yi tercih ediyorlar.

Bu tip geziler için Türkiye’de mevcut olan engeller var mı?

En önemli engel şu anda bu turistlere rehberlik yapacak kimsenin olmaması. Zaman zaman üniversite elemanlarından rehberlere destek vermeleri istenir. Üniversite elemanlarının ise hem vakitleri yok, hem de dilleri yetersiz.

Bugün Türkiye’de ne yazık ki botanikçilerin çoğunun konuşma anlamında yabancı dilleri yetersiz. Kitapları rahatlıkla okuyup tercüme ederler ama bunu akıcı bir dille turiste anlatacak kadar yeterli değildir. İngilizce bilen rehberler botanik bilmez, botanik bilenlerin ise yabancı dilleri yetersizdir.

Bunların dışında önemli sayılabilecek engeller yok. Türkiye’nin yol durumu bu turizm çeşidi için şu anda yeterlidir. Konaklama açısından da önemli problemlerle karşılaşmazsınız.

Bu turizm çeşidinin meraklıları, genellikle önceden hangi durumlara karşılaşılabileceklerini bilerek gelen insanlar. Diğer turizm çeşidinde olduğu gibi lüks beklemezler. Dolayısıyla, onları önceden yeterince bilgilendirirseniz ve gezinizi buna göre organize ederseniz, hiçbir problemle karşılaşmazsınız.

Flora & fauna dünyasının turizme katkısı nedir?

1-Ülke tanıtımına katkısı,

2-Ülke ekonomisine katkısı,

3-Kırsal yörelerin ekonomisine katkısı:Gelenler turistler genellikle ortalamanın üstünde gelir düzeyine sahiptirler ve iyi para harcarlar.

4-Sezonun yayılmasına katkısı: Kimileri kardelen görmeye gelir (kardelen mevsimi aralık-ocak gibidir. Mart–nisan aylarında da yükseklerde açar), kimileri ise orkide görmeye gelir (orkide ise nisan-mayıs aylarında açar), diğer bir çiçek türü de başka bir mevsimde açar. Böylelikle turizm sezonunun yayılmasını sağlayarak, atıl durumda olan potansiyeli harekete geçirmiş olursunuz.

Bir bilim adamı olarak bu turizm çeşidinin geliştirilmesi konusunda neler düşünüyorsunuz?

Biz bilim adamları Türkiye’ye bu amaçla gelen turistlerin kontrollü bir biçimde gezdirilmesini destekliyoruz. Kimileri turistik amaçlı ülkemize geliyorlar, kendileri bir cip kiralayarak safari turu dediğimiz gezintilere çıkıyorlar. Bunlar kontrol edilemediğinden bazıları bu gezinti sırasında kaçak bitki, hayvan toplayıp ülkesine götürabiliyor. Buradan götürdükleri kaçak soğanları ciddi rakamlara ülkelerinde satıyorlar. Bunlar genellikle nadide bitkilerin nerede olduğunu biliyorlar. Eğer bu işler bir rehber eşliğinde kontrollü olarak yapılırsa bu önlenmiş olur. Avrupa’da herhangi bir dağda izinsiz olarak bitki toplamanız yasak. Halktan birisi görse dahi hemen müdahale edip resmi makamlara haber verir. Bizim ülkemizde ise yörenin insanları misafirperverlik örneği olarak, bu bitkilerin yerlerini kendileri gösterip, kendi elleriyle turistlere verirler.

Dünyada flora açısından çok ünlenmiş ülkeler var mı?

Malezya, Singapur, Brezilya, Ortadoğu ülkeleri, Çin. Singapur orkideyi çok önemli bir gelir kaynağı haline getirmiştir. Dünyaca ünlü botanik bahçeleri vardır. Mesela tüm kelebek çeşitlerini, yaşayabilecekleri doğala yakın bir ortam yaratarak aynı mekanda bir araya getirmişler. Yılın hangi ayında giderseniz gidin, yüzlerce çeşit kelebeği bir arada görebilirsiniz. Buradan çok da para kazanıyorlar. Türkiye’de ise bırakın böyle mekanları, büyük bir botanik bahçemiz bile yok.

Dünyada düzenli olarak yapılan floraya ilişkin toplantılar var mı?

Dünyada, Türkiye de dahil çeşitli bitki türlerine yönelik toplantılar düzenlenmektedir. Mesela geçen sonbaharda Antalya'da Dünya Eczacılar Birliği'nin yaptığı bir toplantı gerçekleşti. Dünyanın çeşitli ülkelerinde çok sayıda 5 –6 bin kişinin katıldığı botanik dünyasına ilişkin toplantılar düzenlenmektedir. Bu yıl, Van'da Haziran ayında "6. Güney Batı Asya Bitki Hayatı Sempozyumu" düzenlenecek. Bunların organizasyonu çok zor olduğu için Türkiye'de yapılması bilim adamlarınca pek tercih edilmez. Aslında Türkiye'de yapılması yönünde yurtdışından oldukça fazla talep var, fakat bu tip organizasyonlar genellikle üniversite hocalarına kalıyor. Bunlardan bazıları bir profesyonele başvuruyorlar. Ama genelde bu olmadığından yükün çoğu hocalara kaldığından pek tercih edilmiyor. Ama bu tip organizasyonların devlet tarafından yapıldığında Türkiye'ye katkısı çok büyük olur.

Bu turizm çeşidinde dikkatinizi çeken problemler neler?

Şu anda Türkiye'de botanik konusunda rehberlik yapacak bir isim bulamazsınız. Rehberin hem bitki hem de hayvan türlerini bilmesi gerekiyor. Şu anda bu imkansız. Bitki türlerinin Latince'sini bilmesi lazım. Üniversitelerden de tam randımanlı yararlanamazsınız. Sadece flora-fauna ile ilgili rehberler yetiştirilmesi gerekiyor. Bu tip bir organizasyonu TÜBİTAK nisan ayında gerçekleştirecek. Termessos Milli Park'ta biyolojik çeşitlilik ile ilgili yalnızca rehberlere yönelik 15 günlük bir kurs açılacak. Ben de bu kursta ders vereceğim. Ama 15 gün yeterli bir süre değil. Flora&fauna dünyasının meraklıları gerçekten bilgili insanlar, dolayısıyla, rehberin meraklısından daha fazla şey bilmesi gerekiyor ki turisti tatmin edebilsin. Dünyanın bir çok ülkesinden meraklıları bu iş için Türkiye'ye geliyor ama yeterli rehber olmadığından iyi organizasyonlar yapılamıyor. Rehber konusu ise daha uzun vadede, meraklıları bulunarak yetiştirilebilir. Mesela, İngilizce bilen biyoloji öğrencileri istihdam edilebilir.>>